

УДК 330.59; 338.246.027; 316.34

*А. С. Радіонова,
доктор філософії з економіки, доцент кафедри комерційної діяльності
і логістики, ДВНЗ "КНЕУ імені В. Гетьмана", м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-5585-5052*

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.24.31

АКТУАЛІЗАЦІЯ УНІВЕРСАЛЬНОГО БАЗОВОГО ДОХОДУ В ПАНДЕМІЧНИЙ І ПОСТПАНДЕМІЧНИЙ ПЕРІОДИ*

A. Radionova,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Commercial Activity and Logistics,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv

ACTUALIZATION OF UNIVERSAL BASIC INCOME IN THE PANDEMIC AND POSTPANDEMIC PERIODS

У постпандемічний період для України вкрай важливим залишається необхідність збереження й підтримки достатнього рівня добробуту населення, пом'якшення негативних наслідків кризи для засобів до існування людей. Тому в статті здійснено спробу систематизувати існуючий досвід впровадження безумовного базового доходу як інструменту, що згладжує та нівелює зростаючий розрив у доходах населення, посилює соціальний захист населення в умовах різкого скорочення та повільного відновлення робочих місць, зумовлених поширенням коронавірусної хвороби. Коротко розкрито сутність концепцій безумовного базового доходу, безумовних базових послуг, гарантованого мінімального доходу, виокремлено принципову відмінність між ними. Проаналізовано деякі соціальні експерименти з виплати базового доходу, показано експериментальний досвід та наслідки впровадження базового доходу на національному та муніципальному рівні, зроблено відповідні висновки. Виявлено закономірності обґрунтування і встановлення величини безумовного базового доходу у порівнянні з національними соціальними стандартами та середньою заробітною платою в соціальних експериментах, що можуть слугувати для подальших національних досліджень в інших країнах. Показано вітчизняний досвід з уведення універсального базового доходу. Обґрунтовано необхідність проведення в Україні пілотних наукових досліджень впливу базового доходу на поведінку її громадян різних соціальних груп за підтримки та патронажу уряду для врахування особливостей національного менталітету.

* Цю статтю виконано в межах наукової роботи "Постпандемічна парадигма соціально-економічного розвитку України в системі координат цифрової економіки" (№ ДР 0121U109496) за грантової підтримки наукової діяльності молодих учених Міністерством освіти і науки України.

In the post-pandemic period for Ukraine the necessity of preserving and maintaining sufficient level of wellbeing of the population, and elimination of negative consequences of the crisis for people's livelihood is very important. That is why this article tries to systematize the existing experience of implementation of universal basic income as a tool to mitigate and eliminate the growing gap in incomes of the population, Strengthens social protection of the population in conditions of a sharp decrease and total renewal of jobs caused by the spread of coronavirus disease. The essence of the concepts of universal basic income, universal basic services, guaranteed minimum income is briefly disclosed, and the principle difference between them is specified. Analysed a number of social experiments in different cranes on payment of basic income, shows the experience they have gained and the results of the implementation of universal basic income at the national and municipal level and for the regions of different levels of development. It was concluded that numerous local experiments with the universal basic income contribute to improvement of economic stability of physical persons and their psychological and emotional state during social and economic crises (such as decline in production or structural unemployment), but in general threaten the cancellation / replacement of existing social programs and the growth of inflation. The article reveals the regularities in establishing the value of insane basic income in comparison with national social standards and average wages in social experiments, which can serve as a basis for further national studies in other countries. It shows the mostly negative and sometimes absent domestic experience of introducing universal basic income and directing the Ukrainian social policy towards re-consolidation and "reloading" of the existing basic services. The necessity of carrying out in Ukraine pilot scientific research of the influence of universal basic income on the behavior of its citizens of different social groups with the support and patronage of the government for taking into account the peculiarities of national mentality is substantiated.

Ключові слова: безумовний базовий дохід, безумовні базові послуги, гарантований мінімальний дохід, нерівність, пандемія.

Key words: universal basic income, universal basic services, guaranteed minimum income, inequality, pandemic.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Вже другий рік поспіль пандемія коронавірусної хвороби COVID-19, розпочавшись у сфері охорони здоров'я, зумовлює глобальні економічні коливання. Внаслідок швидких темпів поширення недослідженої хвороби і спричинених нею численних летальних випадків, урядами країн був прийнятий ряд поспішних рішень, що мали й негативні соціальні, культурні, демографічні та економічні наслідки для більшості населення, зокрема, погіршилися практично усі макроекономічні показники [1], прискорилися без належної апробації процеси діджиталізації у бізнесі, освіті, спілкуванні, змінилися соціально-демографічні індикатори тощо, а публічна політика зокрема демонструвала нездатність розробити ефективні заходи із захисту від наслідків COVID-19.

Окремим негативним ефектом поширення коронавірусної хвороби стало соціальне дистанціювання та вимушено-примусове зменшення економічної активності працездатного населення, яке у своїй більшості в нових умовах опинилося без основного джерела доходів — трудової діяльності — і не могло в тривалій перспективі розраховувати на власні заощадження, які у періоди карантинних обмежень швидко скорочувалися [1].

До того ж очевидним стало збільшення рівня бідності у країнах, що за даними ООН в останні роки демонстрували стабільні темпи його скорочення — за підрахунками Міжнародної організації праці (МОП) у 2020 р. 108 мільйонів працівників опинилися на межі бідності [2, с. 4], а за оцінками Світового банку до кінця 2021 р. крайніх бідних стане в цілому на 150 млн осіб більше [3].

Крім того, посилюються нерівності на ринку праці. Альтернативним порятунком за таких викликів стала віддалена й гнучка зайнятість, яка окрім індивідуального технічного забезпечення потребувала й відповідних, почасти відсутніх у некваліфікованих працівників advanced цифрових навичок, та сподівання на певну економічну допомогу від держави. Саме від урядів суспільства очікували прямих грошових виплат для задоволення принаймні фізіологічних потреб, а в ЗМІ все частіше згадувалася спірна концепція універсального базового доходу, яка активно досліджувалась науковцями, державними, приватними та громадськими інституціями з 2010-х років у всьому світі. Втім, умови, цілі та очікувані наслідки його використання після 2020 року кардинально відрізняються від попередніх та потребують переосмислення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням проблеми впровадження безумовно базового доходу нині активно займаються такі зарубіжні науковці, як І. Марінеску, Е. Ханушек, Р. Четті, Д. Кальницький, Дж. Латнер, Ф. ван Парійс, Д. Салехі-Ісфакані, М. Мостафаві-Дехзуй, Д. Ротшейн, М. Торрі, К. Відерквіст, Т. Фіцпатрік, Я. Вандерборт, Ю. Де Віспелере, М. У. Говард, С. Прессман, М. Голосов та ін. У їхніх роботах аналізуються теоретичні розробки та реальні наслідки соціальних експериментів з впровадження базового доходу, досліджуються глобальні, макроекономічні, регіональні, мікроекономічні та особистісні наслідки впровадження всіляких програм і моделей базового доходу, що фінансуються з різних джерел та могли б стати альтернативою пристосування до технологічних, соціальних та демографічних змін. Серед вітчизняних дослідників, які висловлювали припущення й аргументи щодо можливості імплементації базового доходу в Україні та ймовірних його наслідків як потенційного варіанту розвитку сучасної моделі соціальної політики, можна відмітити О. Длугопольського, Т. Длугопольську, О. Пищуліну, О. Корчинську, Я. Пушака, О. Марченко та інших.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є з'ясування основних засад та обґрунтування базового доходу як одного з ймовірних варіантів розвитку соціального постпандемічного суспільства на засадах економічної безпеки та вирішення питань невпевненості на ринку праці.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Як відомо, концепція безумовного базового доходу (універсальний базовий дохід, базовий основний дохід — Universal Basic Income, UBI) існує досить тривалий час не лише в наукових дослідженнях — вона стала предметом численних економічних та політичних дискусій, обговорень, рухів, проєктів. Безумовний базовий дохід розглядають як фіксовану щомісячну грошову виплату з публічного фонду резидентам, що дає їм можливість задовольнити базові людські потреби (при цьому не існує єдиної думки щодо їх ідентифікації) незалежно від зайнятості та отримуваних доходів. У деяких визначеннях робиться наголос на тому, що виплати здійснюються особам працездатного віку, але соціальні програми стосуються громадян усіх вікових груп. За конкретних умов у різних країнах наголос робиться щодо виплат громадянам з неповнолітніми дітьми (Польща) чи включаючи осіб пенсійного віку (США, ОЕСР, Азійські країни).

Існує безліч теоретичних моделей, які визначають умови (вочевидь, їх не повинно бути, виходячи з назви інструменту) отримання такого трансферту, обґрунтування його величини, місця у системі соціальних гарантій, кола отримувачів, термінів та джерел фінансування, — соціальні дивіденди (К. Дуглас), безумовний дохід (Г. Вернер), різні моделі реалізації безумовного доходу (Г. Стендінг, Г. Паркер), базовий дохід (А. Горц), від'ємний податок на доходи (М. Фрідман), мінімальний набір товарів і послуг (Ф. Херман (Franz Hornmann)) [4,

с. 3—4], дохід від участі (Е. Аткинсон), універсальний базовий дохід (Ф. ван Парейс) [5, с. 38]. Зокрема, вбачається висока вірогідність втрати мотивації і стимулів до праці через отримання гарантованого доходу для задоволення базових потреб, як і зовсім протилежний варіант — бажання самореалізуватися і розпочати власну справу. Припускаємо, що в умовах багатомірної нерівності щодо базових й розширених можливостей UBI спроможний задовольнити потреби фізіологічні та частково у безпеці (за ієрархічною моделлю потреб А. Маслоу) і вирішити пов'язані з бідністю та її наслідками проблеми, але аспекти, зумовлені потребами у самовираженні та саморозвитку, мають задовольнятися індивідами вже власними зусиллями.

Серед критиків (Д. Аджемоглу, А. Геаус) ідеї базового доходу існує альтернативний його варіант — безумовні (універсальні) базові послуги як набір послуг, доступність і безкоштовність яких гарантується усім без винятку громадянам державою за рахунок отриманого доходу від приватизації, прогресивних високих податків та від використання природних ресурсів, серед них: медицина і медикаменти, освіта, комунальні послуги, громадський транспорт, судовий збір, інформація, страхування безробіття, програми професійної перекваліфікації. Така модель є більш прийнятною для більшості країн, враховуючи вже існуючі програми соціальної політики, механізми та інструменти фінансування у відповідних сферах для категорій населення, що відповідають встановленим вимогам і критеріям для отримання послуг.

Зазначимо, що встановлення деякої умови для отримання "нетрудових" доходів перетворює так званий "безумовний базовий дохід" на "гарантований мінімальний дохід" (Guaranteed Minimum Income, GMI) — як форми соціального забезпечення населення, яке бере на себе держава щодо виплати деякої суми грошей, якої не вистачає працюючим домогосподарствам до встановленого національного базового рівня добробуту. Таким чином безумовний базовий дохід порівняно з гарантованим мінімальним доходом не виглядає інструментом для відновлення соціальної справедливості, хоча і забезпечує підвищення добробуту та подолання бідності, а може, як наголошує Ю. Н. Харарі, згодом поглибити нездоланний розрив між бідними і багатими, якщо не орієнтуватиметься ще й на посилення зв'язків у громаді [6, с. 67], та сформувати двокласове суспільство — "багату еліту" та "не-еліту". Певною мірою наслідуючи ці думки, можна зустріти поодинокі ідеї, згідно з якими плакається надія, що багаті відмовлятимуться від UBI на користь благодійності, інакше застосовуватиметься одночасне прогресивне оподаткування доходів та статків.

У 1986 р. було створено британську благодійну організацію Basic Income European Network (BIEN), яку на її 10-му щорічному конгресі було перейменовано у Basic Income Earth Network (BIEN). Станом на 2019 р. у її складі налічувалося близько 40 національних представництв з різних країн, які проводять активну діяльність щодо поширення (навчання) ідей базового доходу не тільки серед науковців, публічних осіб, студентів, представників громадських та релігійних організацій, але і серед звичайних громадян, організовуючи конфе-

Таблиця 1. Показники експериментів з виплати UBI в деяких країнах та відповідні їм соціальні стандарти

№ п/п	Країна/ вибірка, осіб	Роки проведення експерименту з виплати ББД	Величина виплачуваної суми щомісяця	Прожитковий мінімум / межа бідності	Мінімальна зарплата	Середня зарплата
1	2	3	4	5	6	7
1	Фінляндія, 2000 безробітних	2017-2018 рр.	560 євро	1160 євро/ ос. (2018)	-	3392-3456 євро
2	(I) Німеччина, 26 осіб	2015 р.	1000 євро		1444 євро	
3	(II) Німеччина, 120 осіб	2021-2023 рр.	1200 євро	1240 євро (2017)	1720 євро (2021)	4094 євро (2021)
4	Швейцарія, національний референдум	не проводився, запропонований для виплат у 2016 р.	2490 дол.	2490 дол.	2300-5400 дол.	7031 дол. (2015-2016)
5	Іспанія, 1000 домогосподарств	2017 р.	100-1676 євро	825 євро	1050 євро	2011 євро
6	Кенія, 21000 осіб	з 2017 р. 2, 12 років, триває	22,5 дол./міс. та 506 дол./квартал	455 дол. (2018)	125 дол. (2018-2020)	345 дол. (2021)
7	Уганда, 50 домогосподарств	2017-2019 рр.	8,6 дол./міс.	8,6 дол./міс. для сім'ї з 3 осіб	-	326 дол. (2018)

Джерело: розраховано і узагальнено автором [12; 13; 14].

ренції, круглі столи, конгреси, стажування для охочих, спеціальні заходи (як от останній — 20—26 вересня 2021 р. — тиждень безумовного базового доходу у світі), акції, вебінари, волонтерство тощо [7].

Нині численні розробки у сфері UBI як альтернативи існуючим соціальним програмам, що не здатні впоратися із економічними змінами, спричиненими автоматизацією робочих місць та зростанням гнучкості зайнятості, розцінювалися не більше як теоретичний конструкт чи політична фантазія через складні умови фінансової реалізації такого проєкту та неоднозначні наслідки для суспільства в цілому та окремих індивідів / домогосподарств зокрема. Але поглиблення нерівності, зміна умов праці, зростання безробіття та бідності у 2020 р. змусили публічний сектор реально замислитися над втіленням в життя ще й такої економічної ініціативи для підтримання досягнень останніх років щодо соціальних детермінант здоров'я і нерівності та утримання добробуту населення на рівні, що існував до пандемії. Найбільші дискусії виникають перш за все стосовно обґрунтування величини базового доходу, джерел фінансування та питання збереження / відміни існуючих соціальних програм.

Достеменно відомо, що повномасштабні виплати так званого базового доходу були здійснені лише у двох країнах — Монголії та Ірані як перерозподіл між громадянами прибутків від видобування корисних копалин (вугілля та нафти). У першій — програма працювала як виплата дивідендів усьому населенню, яке стало акціонерами фонду, що об'єднував видобувні компанії, про-

тягом 2010—2012 рр., але через зростання заборгованості по виплатам її було реорганізовано у програму дитячих виплат та державних соціальних послуг (страхування у медицині та безкоштовна освіта). Напередодні пандемії було створено новий фонд, що став правонаступником попереднього і виплачував громадянам накопичені у попередні періоди борги та за вдалого розпорядження отриманими коштами спромігся підвищити майже вдвічі дитячі виплати.

В Ірані ж виплати наприкінці 2010 р. замінили існуючі на той час субсидії, виплачувалися лише домогосподарствам (чоловікам). Виплачувана сума грошей покривала при цьому близько 30% середніх доходів сімей і фінансувалася за кошти, отримані від нафтовидобувної галузі. Проте зростаюча інфляція, зростання дефіциту бюджету змусили уряд ввести нові умови для виплат — з 2016 р. проводилася оцінка фінансового становища громадян та близько третини населення були виключені з переліку тих, хто міг отримувати виплати. Трохи згодом програму виплат було повністю зупинено. В Індії, наприклад, у 2017 р. парламентом було ухвалено рішення про впровадження базового доходу, який за прогнозами мав би знизити бідність в країні до 0,5%, але він так і не був реалізований [8].

Отже, термінове й необдумане впровадження програми UBI неможливе: попри "безумовність" численні дослідження та проведені експерименти здійснювалися за конкретних умов та параметрів (безробітні, мало-забезпечені, вік, склад домогосподарств, джерела фінансування). Соціальні експерименти у невеликих муні-

ципальних масштабах (вибіркові фокус-групи у регіоні чи місті, середні міста тощо) демонструють позитивні зрушення у житті відповідних осіб та домогосподарств — подолання бідності, підвищення відчуття фінансової безпеки й формування фінансової "подушки", можливість тривалого пошуку більш оплачуваної роботи, покращення психоемоційного стану, відчуття щастя, підвищення вкладень у самоосвіту, організації самозайнятості та започаткування власної справи тощо. Ймовірно, що такий нетрудовий дохід поліпшив би стресостійкість домогосподарств при їхньому переході від дешевої робочої сили до високотехнологічних галузей. Варіант з масштабним довготривалим впровадженням базового доходу на національному рівні демонструє проблеми з інфляційними тенденціями внаслідок зростання платоспроможного попиту або нагромадження заборгованості по виплаті. Загалом ж ефективною, на перший погляд, стає модель UBI, забезпечена виплатами із доходів від інтенсивного та якісного розпорядження фінансових активів, нагромаджених у спеціальному фонді (хоча і не зовсім успішний приклад Монголії), замість звичайного (екстенсивного) розподілу отриманих у фонд чи бюджет коштів з природної ренти (від експлуатації національних надр, водойм та повітря). Однак подібне твердження потребує подальшого дослідження, оскільки додатковим тягарем до базового доходу може обернутися ще й щорічна індексація таких виплат.

За оцінками експертів ОЕСР (2017) за умови відміни існуючих соціальних гарантій і збереженні державних послуг у натуральній формі (медицина, освіта тощо) програму UBI можуть собі дозволити економічно розвинені країни з профіцитом у бюджеті [9]. Проте навіть жителі Швейцарії на голосуванні 2016 р. відмовилися від впровадження будь-якої схеми UBI, Угорський уряд теж висловився проти базового доходу, ще понад 25 країн не визначилися з рішенням щодо UBI, а близько 10 урядів країн підтримують ідеї чи готові провести / провели експерименти щодо його впровадження (офіційна позиція українського уряду у публічному доступі відсутня). Серед них і ті країни, що провели пілотні дослідження раніше і в 2020 році для збереження соціальної стабільності спромоглися виплатити дещо відмінний від UBI гарантований мінімальний дохід своїм громадянам: Іспанія (експеримент в 2017 р., м. Барселона, р-н Бесос, 1000 домогосподарств, диференційований підхід щодо розміру виплат від 100 до 1676 євро/міс) 1015 євро — 850 тисячам малозабезпечених домогосподарств [10], у США (експерименти в 1968—1978 рр., 2016—2018 рр., діючий дохід жителям Аляски з 1976 р.) виплачували 1200 доларів всім дорослим, які заробляють менше 99 000 доларів на рік [11]. Окремим питанням у організації виплат базового доходу стає власне обґрунтування величини виплат. Методологія розрахунку чи визначення виплат у вже проведених соціальних експериментах не зазначається або ж виходить із національної межі бідності, втім, ми спробували встановити співвідношення цих сум у деяких країнах з їх гарантованими соціальними виплатами населенню та середньою заробітною платою (табл. 1). Очевидно, що рівень цін та рівень життя громадян в різних країнах відрізняється, так само, як і прожитковий мінімум та

мінімальний набір споживчих товарів та послуг. Отже розмір UBI має бути достатнім, щоб забезпечити відчуття фінансової безпеки та захищеності, але недостатнім, щоб повністю підтримати громадян у забезпеченні гідного життя і спонукати їх до трудової бездіяльності чи неробства.

Аналіз показників соціальних гарантій та величин базового доходу в різних країнах вказує на наближення суми виплат до величини прожиткового мінімуму, який в цілому є меншим за мінімальну та середню зарплату по країнам: в Уганді, Німеччині та в Швейцарії (запропоновано, але не виплачувалася) ці суми співпадають, у Фінляндії — базовий дохід становив майже половину прожиткового мінімуму, за диференційованих виплат як-от: в Уганді та Іспанії може відрізнитися чи співпадати з мінімумом. Цілком ймовірно, що базовий дохід буде запроваджено у Європейському Союзі — кількість прихильників петиції щодо цього наближається до встановленої мінімальної позначки [15].

А що ж в Україні? Концепцію безумовного базового доходу в країні імплементують не політики, не держава чи її інституції, а активні громадяни, підприємці та громадські організації. Улітку 2019 р. в Україні зроблено спробу проведення експерименту "Гарантований основний дохід — українцям" за участю ініціативної групи "Гарантований основний дохід. Україна" з виплати базового доходу на суму, еквівалентну 50 долларам протягом трьох місяців 10 жителям сіл у Дніпропетровській та Черкаській областях на першому стартовому етапі, але анонсований масштабніший другий етап (пілотний) проєкту так і не отримав підтримки влади (однією з умов проведення була участь місцевих або державних бюджетів) [16]. Хоча висновки за результатами цього експерименту не можна вважати достовірними через малу та нерепрезентативну вибірку респондентів, проте він продемонстрував, що держава неспроможна забезпечити виплати навіть невеликій кількості населення зі збереженням наявної системи соціальних гарантій. Крім того, у попередньому, 2018, році було анонсовано проведення громадською організацією соціального експерименту у Павлограді щодо виплати 2000 жителям доходу в розмірі 100 євро [17]. Проте повідомлення про початок виплат та результати цього експерименту в он-лайн-виданнях відсутні.

З липня 2020 р. в Україні виник індивідуальний стартап — благодійна організація "БУДУ!" [18] для збору коштів і виплати базового доходу громадянам України на кшталт німецької організації *Mein Grundeinkommen*, заснованої берлінським підприємцем Мікаелем Бохмесром. Остання з 2015 р. завдяки краудфандингу збирає певну суму коштів, необхідної для виплати базового доходу протягом року, та проводить розіграш цієї суми для осіб, зареєстрованих на її сайті. Нині вона запланувала розіграш 999 і та 1000 і виплати на лютий 2022 р. [19]. Український аналог за півтора роки свого існування ще не назбирав коштів і для першої виплати [18]. Сумно визнавати, але така низька активність громадян у підтримці базового трансферту може бути спричинена або недовірою населення до "легких" грошей, низькою поінформованістю про сутність концепції та її альтернативний характер по відношенню до існуючої системи соціальних стан-

дартів. Невідомим залишається і рівень поінформованості українців про концепцію UBI, їхні сподівання щодо подібних трансфертів, розміру виплат та готовності до змін у житті, адже жодна державна чи приватна інституція не проводила / публікувала результатів соціологічних опитувань з цього приводу. Втім, поодинокі респонденти проєкту "БУДУ!" висловились щодо витрат майбутніх доходів, які корелюють і повторюють світові очікування — учасники сподіваються більше подорожувати, розраховатися з боргами, навчатися, накопичувати на навчання дітей або відкрити власну справу [18].

У цілому ж система вітчизняної соціальної підтримки нині будується згідно з програмою (пілотним проєктом) Міністерства соціальної політики України за підтримки в окремих напрямках Світового Банку "Розвиток соціальних послуг", яка відповідає прийнятому закону "Про соціальні послуги" (№ 2671-VIII від 17 січня 2019 р.) [20], що передбачає забезпечення гарантованого мінімального доходу малозабезпеченим верствам населення, стимуляції та підтримки започаткування ними власної справи тощо, а також збільшення соціальних витрат із державного бюджету. Така політика орієнтується на збереження та модернізацію існуючої системи соціальних стандартів.

ВИСНОВКИ

Питання виплати безумовного базового доходу стало наріжними каменем у сучасних дискусіях суспільств різного достатку. Тягар кризи COVID-19 непропорційно впав на і без того вразливі групи. Дотепер тривають численні обговорення, експерименти та підготовчі й дослідні етапи щодо ймовірної імплементації UBI в країнах. Хоча ця модель соціальної політики виглядає цілком життєздатною. Вочевидь, це стане орієнтовною перспективою, варіантом розвитку суспільств у середньо- та довгостроковому майбутньому. Втім, для України наукове дослідження проблеми введення базового доходу має стати одним із обов'язкових заходів у поліпшенні соціальної політики та визначенні впливу на фіскальну та чутливу до змін бюджетну політику. При цьому важливе значення мають обмірковування, продукування інклюзивної і водночас стійкої до криз національної моделі впровадження UBI, обґрунтування величини виплат та джерел фінансового забезпечення безумовного базового доходу.

Література:

1. World Bank Open Data: website. URL: <https://data.worldbank.org/> (date accessed: 10.10.2021).
2. World Employment and Social Outlook. Trends 2021. ILO Flagship Report: Executive summary. International Labour Organization: website. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_794452.pdf (date accessed: 10.10.2021).
3. World Bank. COVID-19 to add as many as 150 million extreme poor by 2021. 2020. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/10/07/covid-19-to-add-as-many-as-150-million-extreme-poor-by-2021> (date accessed: 10.10.2021).

4. Пищуліна О. Економічна модель "безумовного базового доходу": нова соціальна альтернатива. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова: веб-сайт. 25 лютого 2016 р. URL: http://razumkov.org.ua/upload/1456388199_file.pdf (дата звернення: 10.10.2021).

5. Франчезе М., Прейди Д. Что такое универсальный базовый доход? Финансы и развитие: журнал МВФ. Декабрь 2018. URL: <https://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/fandd/2018/12/pdf/basics.pdf> (дата звернення: 10.10.2021).

6. Харарі Ю.Н. 21 урок для 21 століття / пер. з англ. О. Дем'янчука; доповн. автор. Київ: Форс Україна, 2020. 416 с.

7. Basic Income European Network: website. URL: <https://basicincome.org/> (date accessed: 10.10.2021)

8. Безусловный базовый доход: сайт. URL: <https://bazovyidohod.ru/> (date accessed: 10.10.2021).

9. Basic Income as a Policy Option: Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selected Countries. 2017. May. OECD: site. URL: <https://www.oecd.org/els/soc/Basic-Income-Policy-Option-2017-Brackground-Technical-Note.pdf> (date accessed: 10.10.2021).

10. Spain's embattled government proposes a new anti-poverty scheme. Economist. 2020. Jun 6. URL: <https://www.economist.com/europe/2020/06/04/spains-embattled-government-proposes-a-new-anti-poverty-scheme> (date accessed: 10.10.2021).

11. US Government. Coronavirus Aid, Relief, and Economic Security Act. 2020. URL: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/3548/text?q=product+actualizaci%C3%B3n> (date accessed: 10.10.2021).

12. Інформаційно-аналітичний ресурс Take-profit.org: сайт. URL: <https://take-profit.org/statistics/> (дата звернення: 10.10.2021).

13. Портал Minfin.com.ua: сайт. URL: <https://minfin.com.ua/ua> (дата звернення: 10.10.2021).

14. Statistical office of the European Union Eurostat: official website. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database> (date accessed: 10.10.2021)

15. European Parliament. Petitions: site. URL: <https://www.europarl.europa.eu/petitions/en/> (date accessed: 10.10.2021).

16. Виплати основного доходу. Гарантований основний дохід. Україна: вебсайт. URL: <https://is.gd/xUeXgk> (дата звернення: 10.10.2021).

17. Coelho A. Ukraine: Basic income experiment has started being prepared in Ukraine. 12.12.2018. Basic Income Earth Network: site. URL: <https://basicincome.org/news/2018/12/ukraine-basic-income-experiment-has-started-being-prepared-in-ukraine/> (date accessed: 10.10.2021).

18. Клуб дослідників базового доходу "БУДУ!": сайт. URL: <https://budu.club/about-us/community> (дата звернення: 10.10.2021).

19. Mein Grundeinkommen: Seite. URL: <https://www.mein-grundeinkommen.de/erkenntnisse/was-istes> (Datum der bewerbung: 10.10.2021).

20. Про соціальні послуги: Закон України від 17.2019. №2671-VIII. Законодавство України: база даних

/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (date accessed: 10.10.2021).

References:

1. World Bank (2021), "Open Data", available at: <https://data.worldbank.org/> (Accessed 10 Oct 2021).
2. ILO (2021), "World Employment and Social Outlook. Trends 2021. ILO Flagship Report: Executive summary", available at: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_794452.pdf (Accessed 10 Oct 2021).
3. World Bank (2020), "COVID-19 to add as many as 150 million extreme poor by 2021.", available at: (<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/10/07/covid-19-to-add-as-many-as-150-million-extreme-poor-by-2021>) Accessed 10 Oct 2021).
4. Pishulina, O. (2016), "Economic model of "universal basic income": a new social alternative", available at: http://razumkov.org.ua/upload/1456388199_file.pdf (Accessed 10 Oct 2021). [Ukrayinskij centr ekonomichnih ta politichnih doslidzhen im. O. Razumkova: site. URL: (date accessed: 10.10.2021).
5. Francheze, M. and Prejdi, D. (2018), "What is universal basic income?", available at: <https://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/fandd/2018/12/pdf/basics.pdf> (Accessed 10 Oct 2021).
6. Harari, Y.N. (2020), 21 urok dlia 21 stolittia [21 lessons for the 21st century], Fors Ukrayina, Kyiv, Ukraine.
7. Basic Income European Network (2021), available at: <https://basicincome.org/> (Accessed 10 Oct 2021).
8. Universal basic income (2021), available at: <https://bazovyidohod.ru/> (Accessed 10 Oct 2021).
9. OECD (2017), "Basic Income as a Policy Option: Technical Background Note Illustrating Costs and Distributional Implications for Selected Countries", available at: <https://www.oecd.org/els/soc/Basic-Income-Policy-Option-2017---Brackground-Technical-Note.pdf> (Accessed 10 Oct 2021).
10. Economist (2020), "Spain's embattled government proposes a new anti-poverty scheme", available at: <https://www.economist.com/europe/2020/06/04/spains-embattled-government-proposes-a-new-anti-poverty-scheme> (Accessed 10 Oct 2021).
11. US Government (2020), "Coronavirus Aid, Relief, and Economic Security Act", available at: <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-bill/3548/text?q=product+actualizaci%C3%B3n> (Accessed 10 Oct 2021).
12. Information and analytical resource Take-profit.org (2021), available at: <https://take-profit.org/statistics/> (Accessed 10 Oct 2021).
13. Portal Minfin.com.ua (2021), available at: <https://minfin.com.ua/ua> (Accessed 10 Oct 2021).
14. Statistical office of the European Union Eurostat (2021), available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database> (Accessed 10 Oct 2021).
15. European Parliament (2021), "Petitions", available at: <https://www.europarl.europa.eu/petitions/en/> (Accessed 10 Oct 2021).
16. Ukraine (2020), "Basic income payments. Guaranteed basic income", available at: <https://is.gd/xUeXgk> (Accessed 10 Oct 2021).

17. Coelho, A. (2018), "Ukraine: Basic income experiment has started being prepared in Ukraine", Basic Income Earth Network, available at: (<https://basicincome.org/news/2018/12/ukraine-basic-income-experiment-has-started-being-prepared-in-ukraine/> Accessed 10 Oct 2021).

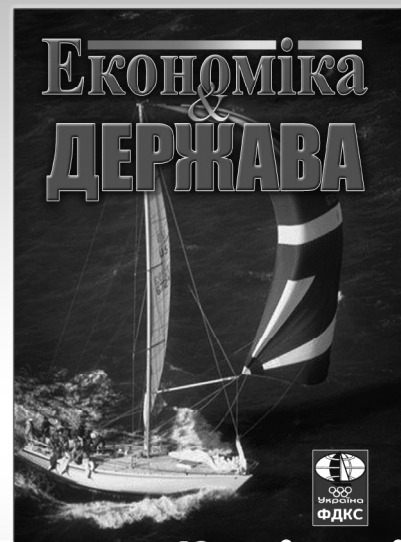
18. Basic Income Researchers Club "BUIU" (2021), available at: <https://budu.club/about-us/community> (Accessed 10 Oct 2021).

19. Mein Grundeinkommen (2021), available at: <https://www.mein-grundeinkommen.de/erkenntnisse/was-ist-es> (Accessed 10 Oct 2021).

20. The Verhovna Rada of Ukraine (2019), Law of Ukraine "On social services", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (Accessed 10 Oct 2021).

Стаття надійшла до редакції 12.12.2021 р.

**Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»**

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

наукове фахове видання України

3 ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності – **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73